

גאולת פסח, גאולת פורים, גאולתנו המתחדשת והבחירות לכנסת

פסח

1 שמות י"ב, לט:

וַיֹּאפּוּ אֶת הַבֶּצֶק אֲשֶׁר הוּצִיאוּ מִמִּצְרַיִם עֲגַת מִצּוֹת כִּי לֹא חֶמֶץ כִּי גִרְשׁוּ מִמִּצְרַיִם וְלֹא יֵאָכְלוּ
לְהַתְמַהֵמָה וְגַם צִדָּה לֹא עָשׂוּ לָהֶם:

2 שמות י"ב, יא:

וְכִבָּה תֹאכְלוּ אֹתוֹ מִתְּנִיכֵם חֲגָרִים נְעָלֵיכֶם בְּרִגְלֵיכֶם וּמְקַלְכֶם בְּיָדְכֶם וְאָכַלְתֶּם אֹתוֹ
בְּחַפְזוֹן פֶּסַח הוּא לֵה'.

3 דברים ט"ז, ג

לֹא תֹאכַל עֲלִיו חֶמֶץ שִׁבְעַת יָמִים תֹּאכַל עֲלִיו מִצּוֹת לַחֵם עֲנִי כִּי בְּחַפְזוֹן יֵצֵאת מֵאֶרֶץ
מִצְרַיִם לְמַעַן תִּזְכֹּר אֶת יוֹם יְצִאתְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם כֹּל יְמֵי חַיֶּיךָ:

4 מכילתא (בא, פרשה ז', אות מד):

רבי יהושע אומר: ואכלתם אותו בחפזון זה חפזון ישראל. אתה אומר כן, או אינו אלא
חפזון מצרים? כשהוא אומר "כי גורשו ממצרים", הרי חפזון מצרים אמור...
אבא חנן משום רבי אלעזר אומר: זה חפזון שכינה, ואף על פי שאין ראיה לדבר זכר
לדבר: קול דודי הנה זה בא מדלג על ההרים מקפץ על הגבעות (שיר השירים ב', ח).

5 מהר"ל (אור חדש בהקדמה "כי הדבר שהוא בזמן..."; מהר"ל על ההגדה, עמ' נא "כי מה שהיו יוצאים בחיפזון..."):

שבעת ימים תאכל עליו מצות לחם עוני כי בחפזון יצאת ממצרים כי מה שהיו יוצאים
בחפזון בלי המשך זמן, מורה שיצאו במדריגה ובמעלה עליונה, והפעל שבא משם נעשה
בלי זמן, לא כמו דברים הטבעיים שכל פעולתם בהמשך זמן אבל כאן היה גאולתם שלא
בטבע ולכך היה בחפזון בלי זמן (מהר"ל שם).

6 עולת ראיה (עמ' רפז):

יצאת החיפזון ביסודה הייתה עצת ה', להרים מעלתם של ישראל שלא על פי דרך
ההתפתחות הסידורית.

7 מהר"ל, גבורות השם, פרק ס':

זה שאנו אומרים 'מצה זו שאנו אוכלים על שום מה, על שום שלא הספיק בצקם של אבותינו להחמיץ', פירושו כיוון שלא הספיק בצק אבותינו להחמיץ, אם כן בחוזק יד הוציאנו ה', ולפיכך יש לאכול מצה בשביל שגאלנו בחוזק ובמהירות.

פורים: המשתה הראשון והמשתה השני

8 המשתה הראשון:

אסתר פרק ה

(א) ויהי ביום השלישי ותלבש אסתר מלכות...

(ג) ויאמר לה המלך מה לך אסתר המלכה ומה בקשתך עד חצי המלכות ונתן לך:

(ד) ותאמר אסתר אם על המלך טוב יבוא המלך והמן היום אל המשתה אשר עשיתי לו:

(ה) ויאמר המלך מהרו את המן לעשות את דבר אסתר ויבא המלך והמן אל המשתה

אשר עשתה אסתר:

(ו) ויאמר המלך לאסתר במשתה היין מה שאלתך ונתן לך ומה בקשתך עד חצי

המלכות ותעש:

(ז) ותען אסתר ותאמר שאלתי ובקשתי:

(ח) אם מצאתי חן בעיני המלך ואם על המלך טוב לתת את שאלתי ולעשות את

בקשתי יבוא המלך והמן אל המשתה אשר אעשה להם ומחר אעשה כדבר המלך:

9 בין המשתה הראשון לשני:

(ט) ויצא המן ביום ההוא שמח וטוב לב וכראות המן את מרדכי בשער המלך ולא קם

ולא זע ממנו וימלא המן על מרדכי חמה:

(י) ויתאפק המן ויבוא אל ביתו וישלח ויבא את אהביו ואת זרש אשתו...

(יד) ותאמר לו זרש אשתו וכל אהביו יעשו עץ גבה חמשים אמה ובבקר אמר למלך

ויתלו את מרדכי עליו ובא עם המלך אל המשתה שמח וייטב הדבר לפני המן ויעש

העץ:

אסתר פרק ו

(א) בלילה ההוא נדדה שנת המלך ויאמר להביא את ספר הזכרונות דברי הימים ויהיו

נקראים לפני המלך:

(ב) וימצא כתוב אשר הגיד מרדכי על בגתנא ותרש שני סריסי המלך משמרי הסף אשר

בקשו לשלח יד במלך אחשוורוש:

(ג) ויאמר המלך מה נעשה יקר וגדולה למרדכי על זה ויאמרו נערי המלך משרתיו לא

נעשה עמו דבר:

(ד) ויאמר המלך מי בחצר והמן בא לחצר בית המלך החיצונה לאמר למלך לתלות את מרדכי על העץ אשר הכין לו:

(ה) ויאמרו נערי המלך אליו הנה המן עמד בחצר ויאמר המלך יבוא:

(ו) ויבוא המן ויאמר לו המלך מה לעשות באיש אשר המלך חפץ ביקרו ויאמר המן בלבו למי יחפץ המלך לעשות יקר יותר ממני:

(ז) ויאמר המן אל המלך איש אשר המלך חפץ ביקרו:

(ח) וביאו לבוש מלכות אשר לבש בו המלך וסוס אשר רכב עליו המלך ואשר נתן בתר מלכות בראשו:

(ט) ונתון הלבוש והסוס על יד איש משרי המלך הפרתמים והלבישו את האיש אשר המלך חפץ ביקרו והרביבהו על הסוס ברחוב העיר וקראו לפניו בכה יעשה לאיש אשר המלך חפץ ביקרו:

(י) ויאמר המלך להמן מהר קח את הלבוש ואת הסוס באשר דברת ועשה כן למרדכי היהודי הישב בשער המלך אל תפל דבר מכל אשר דברת:

(יא) ויקח המן את הלבוש ואת הסוס וילבש את מרדכי וירביבהו ברחוב העיר ויקרא לפניו בכה יעשה לאיש אשר המלך חפץ ביקרו:

(יב) וישב מרדכי אל שער המלך והמן נדחף אל ביתו אבל וחפוי ראש:

(יג) ויספר המן לורש אשתו ולכל אהביו את כל אשר קרהו ויאמרו לו חכמיו וורש אשתו אם מזרע היהודים מרדכי אשר החלות לנפל לפניו לא תוכל לו כי נפול תפול לפניו:

(יד) עודם מדברים עמו וסריסי המלך הגיעו ויבהלו להביא את המן אל המשטתה אשר עשתה אסתר:

10 המשתה השני (אסתר ז')

(א) ויבא המלך והמן לשותות עם אסתר המלכה:

(ב) ויאמר המלך לאסתר גם ביום השני במשתה היין מה שאלתך אסתר המלכה ותנתן לך ומה בקשתך עד חצי המלכות ותעש:

(ג) ותען אסתר המלכה ותאמר אם מצאתי חן בעיניך המלך ואם על המלך טוב תנתן לי נפשי בשאלתי ועמי בבקשתי:

(ד) כי נמכרנו אני ועמי להשמיד להרוג ולאבד ואלו לעבדים ולשפחות נמכרנו החרשתי כי אין הצר שנה בגזק המלך: ס

(ה) ויאמר המלך אחשוורוש ויאמר לאסתר המלכה מי הוא זה ואי זה הוא אשר מלאו לבו לעשות כן:

(ו) ותאמר אסתר איש צר ואויב המן הרע הזה...

(ז) ויאמר חרבונה אחד מן הסריסים לפני המלך גם הנה העץ אשר עשה המן למרדכי אשר דבר טוב על המלך עמד בבית המן גבה חמשים אמה ויאמר המלך תלהו עליו:

(ח) ויתלו את המן על העץ אשר הכין למרדכי וחמת המלך שקכה: פ

ומרדכי לא יכרע ולא ישתחוה – איסור?

11 אסתר פרק ג

- (א) אחר הדברים האלה גדל המלך אחשוורוש את המן בן המדתא האגגי וינשאהו וישם את בסאו מעל כל השרים אשר אתו:
(ב) וכל עבדי המלך אשר בשער המלך פרעים ומשתחיים להמן כי בן צוה לו המלך ומרדכי לא יכרע ולא ישתחוה...
(ה) וירא המן כי אין מרדכי כרע ומשתחוה לו וימלא המן חמה:
(ו) ויבז בעיניו לשלח יד במרדכי לבדו כי הגידו לו את עם מרדכי ויבקש המן להשמיד את כל היהודים אשר בכל מלכות אחשוורוש עם מרדכי:

12 מגילה יב:

רבא אמר: כנסת ישראל אמרה לאיך גיסא: ראו מה עשה לי יהודי ומה שילם לי ימיני. מה עשה לי יהודי – דלא קמליה דוד לשמעני דאתיליד מיניה מרדכי דמיקני ביה המן...
13 מדרש רבה (אסתר רבה ז):

מה עשה המן? עשה לו צלם מרוקם על בגדיו וכל מי שהיה משתחוה להמן היה משתחוה לעבודת כוכבים.

14 מגילה יב.

מפני מה נתחייבו שונאיהן של ישראל שבאותו הדור כליה? מפני שנהנו מסעודתו של אותו רשע.

15 עזרא פרק א

- (א) ובשנת אחת לכורש מלך פרס לכלות דבר ה' מפי ירמיה העיר ה' את רוח כרש מלך פרס ויעבר קול בכל מלכותו וגם במקתב לאמר:
(ב) כה אמר כרש מלך פרס כל ממלכות הארץ נתן לי ה' אלהי השמים והוא פקד עלי לבנות לו בית בירושלם אשר ביהודה:
(ג) מי בכם מקל עמו יהי אלהיו עמו ויעל לירושלם אשר ביהודה ויבן את בית ה' אלהי ישראל הוא האלהים אשר בירושלם:

16 מגילה יד.

ויסר המלך את טבעתו אמר רבי אבא בר כהנא: גדולה הסרת טבעת יותר מארבעים ושמונה נביאים ושבע נביאות שנתנבאו להן לישראל, שכולן לא החזירו למוטב, ואילו הסרת הטבעת החזירתן למוטב.

17 אסתר פרק ב

- (ה) איש יהודי היה בשושן הבירה ושמו מרדכי בן יאיר בן שמעי בן קיש איש ימיני:
(ז) ויהי אמן את הדסה היא אסתר בת דדו...

18 דברי הימים א פרק כט

(יט) וְלִשְׁלֹמֹה בְנֵי תָן לִבָּב שָׁלֵם לְשִׁמּוֹר מִצֹּתֶיךָ עֲדוֹתֶיךָ וְחֻקֶיךָ וְלַעֲשׂוֹת הַכֵּל וְלִבְנוֹת הַבַּיִת אֲשֶׁר הִכְיִנּוּתִי:

19 אסתר פרק ד

(יא) כָּל עֲבָדֵי הַמֶּלֶךְ וְעַם מְדִינֹת הַמֶּלֶךְ יוֹדְעִים אֲשֶׁר כָּל אִישׁ וְאִשָּׁה אֲשֶׁר יָבוֹא אֶל הַמֶּלֶךְ אֶל הַחֲצַר הַפְּנִימִית אֲשֶׁר לֹא יִקְרָא אַחַת דָּתוֹ לְהֵמִית.

20 תלמוד בבלי מסכת מגילה דף ב עמוד א

כרכין המוקפין חומה מימות יהושע בן נון קורין בחמשה עשר.

21 ירושלמי מגילה פ"א ה"א

רבי סימון בשם רבי יהושע בן לוי: חלקו כבוד לארץ ישראל שהיתה הריבה באותן הימים, ותלו אותה מימות יהושע בן נון.

אסתר וסיפור יוסף

22 בראשית

אסתר

ויפקד פקידים (בראשית מ"א)	ויפקד המלך פקידים (אסתר ב')
ויקבצו את כל אוכל השנים הטובות (שם)	ויקבצו את על נערה בתולה טובת...
וייטב הדבר בעיני פרעה (שם)	וייטב הדבר בעיני המלך (שם)
כי כן ימלאו ימי החנוטים (בראשית, נ')	כי כן ימלאו ימי מרוקיהן (שם)
ויהי כדברה את יוסף יום יום	ויהי כאמרם אליו יום יום
ולא שמע אליה (בראשית, ל"ט, י')	ולא שמע אליהם (אסתר, ג' ד)
ואני כאשר שכלתי שכלתי (מ"ג, יד)	וכאשר אבדתי אבדתי (ד', טז)
פן אראה ברע אשר ימצא את אבי (מ"ד, לד)	וראיתי ברעה אשר ימצא את עמי (ח')
ויסר פרעה את טבעתו מעל ידו (מ"א)	ויסר המלך את טבעתו מעל ידו (ג')
ויתן אותה על יד יוסף	ויתנה להמן (ג) / ויתנה למרדכי (ח)
וילבש אותו בגדי שש וישם רביד הזהב	בלבוש מלכות... ועטרת זהב (ח')
וירכב אותו במרכבת המשנה	וירכיבהו ברחוב העיר (ו')
ויקראו לפניו אברך	ויקרא לפניו ככה יעשה לאיש (ו')

גאולתנו

23 ישעיהו (נ"ב, יב):

כי לא בחיפזון תצאו, ובמנוסה לא תלכו, כי הולך לפניכם ה'.

24 מכילתא (בא, פרשה ז', אות מד):

יכול אף לעתיד לבא יהא בחפזון ת"ל כי לא בחפזון תצאו ובמנוסה לא תלכו כי הולך

לפניכם יי' וגו' (ישעיה נב יב).

25 מהר"ל, נצח ישראל פרק מז

ומפני ההבדל הזה שיש בין גאולה ראשונה ובין גאולה אחרונה, נאמר בגאולה ראשונה "ואכלתם אותנו בחפזון כי בחפזון יצאת ממצרים". ובגאולה אחרונה כתיב (ר' ישעיה נב, ב) "כי לא בחפזון תצאו משם וגו'", ולמה החלוף הזה.... וביאור ענין זה, כי מפני שהגאולה הראשונה לא היתה גאולה נצחית, שהרי לא היו נגאלים רק לשעה. וכך היה ענין הגאולה גם כן, דומה לאור הברק שנראה ברקיע לשעה, ומיד עובר. ולא היתה הגאולה הראשונה דבר תמידי קיים. ולפיכך היה יציאתם בחפזון גם כן, כי כל דבר שאינו קיים תמידי הוא עובר במהירות לשעה. אבל הגאולה אחרונה, שהוא גאולה נצחית מבלי שנוי כלל, רק תמיד קיים. ולכך לא יהיה לדבר זה חפזון, כי החפזון מורה על דבר שהוא לשעה, וירא שמא יעבור הזמן, לכך ממהר מעשיו. אבל דבר שאינו לשעה, אינו ממהר. והדברים האלו מבוארים מאוד. והתבאר לך ענין החבור הנצחי שיהיה לעתיד במהרה בימינו אמן:

26 הרב קוק, מאמרי הרא"ה, בין עבדות לחירות:

האופי של פסח מצרים הלא היה בחפזון, חפזון השכינה, חפזון דישראל וחפזון דמצרים, הכל נעשה במהירות בשטף, כזורק חץ מקשת... והפלא הזה נעשה כדי להבדיל את העם הזה מכל המהומה החשיכה של כל עמי האליל אשר מלאו את הארץ, מכל עברי הישוב אז.

לעומת זה, הננו מתכווננים לגאולת העתיד, לגאולה אשר על דגלה חקוק אומר סלה: "כי לא בחפזון תצאו". בצעדים אטיים הננו הולכים אל מערכת הגאולה, ומטרתה איננה כעת אותה הברירה מכל העולם כולו, כי במשך הזמן כבר הספקנו להאיר הרבה אופקים שהיו מלאי מחשך, הספיקה השפעתנו לזכך את העולם בהרבה מדריגות... לשם כך הננו קרואים אל הגאולה האיטית מנוגדת החפזון שלנו, כי אם, למען נעמוד לפני כל העולם במעמד מלוטש, במצב של נשמה צרופה, שכל סיגיה כבר יצאו ממנה...

27 עין אי"ה, שבת פרק חמישי, אות ג:

מציאות הנסים הוכחה לבוא מצד אותו המעמד הלקוי שנמצא בבני אדם... על כן הם צריכים הדרכה כזאת שתשפיע בהם השפעה של היפוך סידור הטבע... אבל המגמה הטהורה שאין עמה גרעון היא שישוּב הלב לטהרת טבעו והחפץ היותר טהור ונשגב יהיה שוה עם החפץ הטבעי של האדם... על כן עם כל הגדלות שאנו מרגישים בניסים אין אנו צריכים לשכח כי רק נתפלא עליהם אבל לאהבה נאהב את הטבע, את חק הכללי התדירי שבו חקק צור עולמים ב"ה את עולמו לעדי עד... ויד ד' הנוהגת בטבע המסודר וקבוע תהיה גלויה בהודה והדרה בלב כל בשר בציור שלם ונשגב...